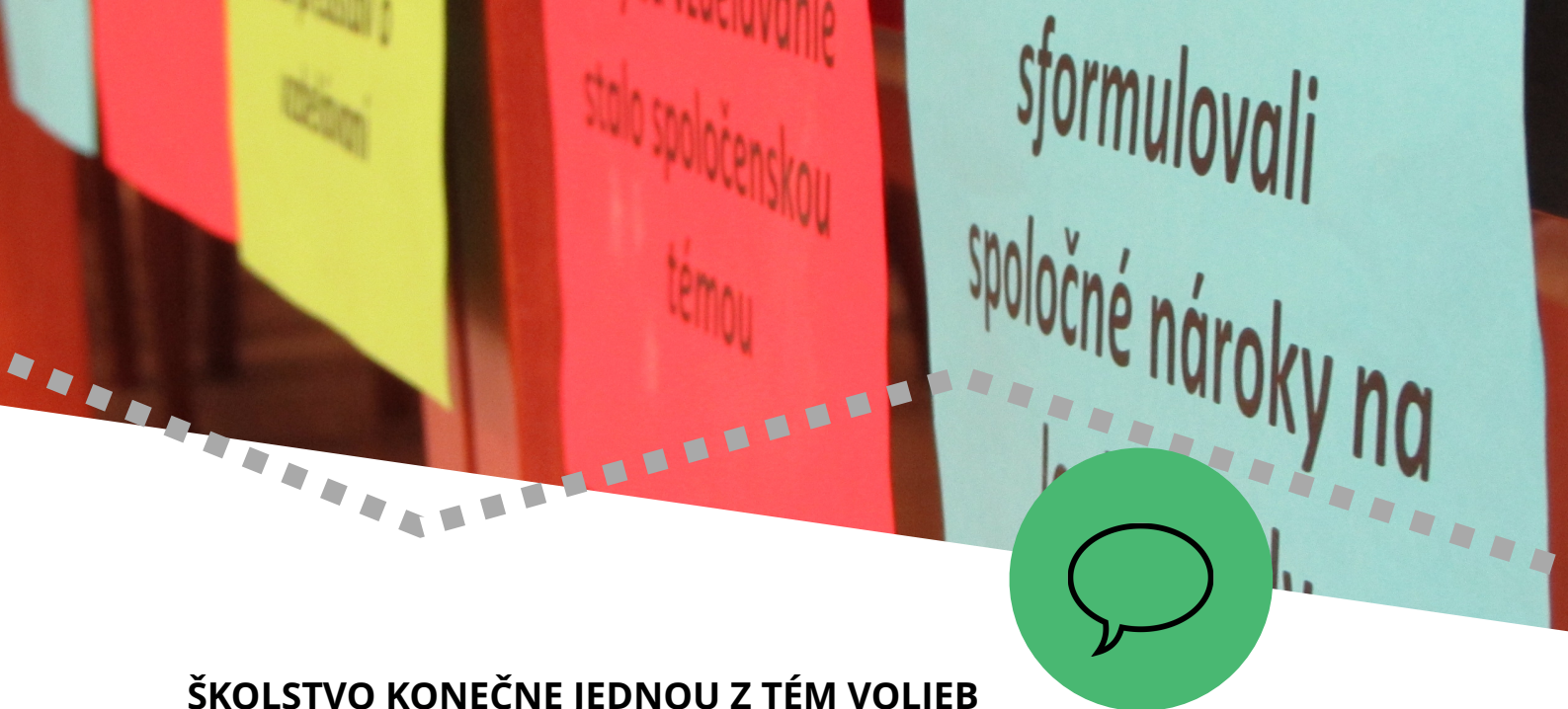

ŠKOLSTVO KONEČNE JEDNOU Z TÉM VOLIEB

Budúcnosť vzdelávania sa aj vďaka snahám viacerých iniciatív stala jednou z dominantných predvolebných tém.

V rámci kampane Chceme vedieť viac sme zverejnili spolu 12 tematických prehľadov, v ktorých sme zmapovali návrhy v oblasti vzdelávania z volebných programov vybraných politických strán. Identifikovali sme, v čom medzi politickými subjektmi, ktoré sa uchádzali o mandát pre volebné obdobie 2016 – 2020, existovala zhoda, aké alternatívne riešenia jednotlivé strany a hnutia ponúkali a na čo mali odlišné pohľady. Ich návrhy sme zároveň zasadili do rámca najnovších výskumov a doplnili o pohľady odborníkov a predstavy širokej verejnosti.

Programom politických strán v oblasti vzdelávania sa venovala aj kampaň A dosť!, ktorá ich hodnotila zo siedmich hľadísk, vrátane toho, či strany plánovali prijať dlhodobejšiu vzdelávaciu stratégiu, či uvádzali opatrenia orientované na potreby žiakov alebo na budúce uplatnenie absolventov.

Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť (SGI) sa vo svojej analýze politických programov zaoberal špecificky začleňovaním rómskych detí vo vzdelávaní. Požiadavky na novú vládu v oblasti vzdelávania pred voľbami sformulovali aj odborové a stavovské organizácie v školstve a pred nimi aj protestujúci pedagógovia združení v Iniciatíve slovenských učiteľov (ISU).

Do parlamentu boli napokon zvolení štyria bývalí ministri školstva: **Jaroslav Paška** (SNS), **Dušan Čaplovič**, **Peter Pellegrini** (obaja SMER-SD) a **Eugen Jurzyca** (SaS). Z politikov a odborníkov dlhodobo sa venujúcich oblasti vzdelávania sa členmi parlamentu stali **Ľubomír Petrák** (SMER-SD), **Martin Poliačik** či **Branislav Gröhling** (obaja SaS). Spomedzi aktivistov a učiteľov sa členmi zákonodarného zboru stali tiež **Veronika Remišová**, **Richard Vašečka**, **Oto Žarnay**,

Miroslav Sopko (všetci OĽANO-NOVA) a **Katarína Cséfalvayová** (#Siet). Na začiatku novembrovej schôdze parlamentu sa k nim pridala aj spoluiniciátorka kampane Chceme vedieť viac **Zuzana Zimenová** (nezar.), keď v poslaneckých laviciach nahradila **Radoslava Procházku** (#Siet).

Z možných kandidátov na nového ministra školstva, ktorých ešte pred voľbami identifikoval denník SME, boli do parlamentu zvolení nominanti SNS a SaS. Ministrom školstva sa napokon stal dovtedajší generálny riaditeľ sekcie vysokých škôl, vedy a výskumu ministerstva školstva **Peter Plavčan** (nom. SNS). V reakcii na tento výber bola na portáli change|net.sk zverejnená petícia proti jeho vymenovaniu.

Z povolebných koalíčných rokovaní strán Smer-SD, SNS, Most-Híd a #Siet vzišli programové priority vlády SR na roky 2016 – 2020 týkajúce sa oblasti školstva a vzdelávania. Viacerí odborníci aj učitelia z praxe sa v tom čase zhodli, že zámery vznikajúcej koalície sú vágne sformulované a neobsahujú konkrétne záväzky.

V programovom vyhlásení koalíciej vlády **Roberta Fica** sa v rámci kapitoly o školskej politike píše o slovenskom školstve ako o veľkej výzve, ktorá si vyžaduje „zásadné vnútorné aj vonkajšie systémové zmeny“. Návrh takýchto zmien prisľúbila vláda sformulovať do konca roka 2016 v Národnom programe rozvoja výchovy a vzdelávania (NPRVV).

ŠTRAJKY UČITEĽOV A DISKUSIA O PLATOCH

V januári vyhlásila Iniciatíva slovenských učiteľov (ISU) štrajkovú pohotovosť z dôvodu „dlhodobého ignorovania požiadaviek učiteľskej obce“.

V zdôvodnení vyhlásenia štrajkovej pohotovosti ISU učiteľom vysvetľovala, že „*nášmu systému vzdelávania chýba vízia, dlhodobá koncepcia a najmä úprimná snaha riešiť nahromadené problémy. Dopĺňa na to dieťa, o čom svedčia výsledky našich žiakov v medzinárodných testovaniach, hodnotenia kvality slovenských vysokých škôl a koniec koncov aj každodenná vlastná skúsenosť.*“

O vyhlásení štrajkovej pohotovosti pred parlamentnými voľbami rozsiahlo informovali tlačené aj elektronické médiá a k možnému štrajku sa vyjadrovali politici aj mnohí občania. Minister školstva **Juraj Draxler** (nom. Smer-SD) vyhlásil, že aktivity ISU sú politicky motivované, učiteľov vyzval, aby sa do nich nezapojili a uviedol, že niektoré požiadavky sa v rezorte riešili a naďalej riešia.

Po nesplnení požiadaviek Slovenskej komory učiteľov (SKU) zo strany vlády vyhlásila ISU v januári neobmedzený ostrý štrajk. Učelia požadovali najmä zvýšenie plátov, menej odznievala požiadavka navýšenia financií na vzdelávanie o 400 miliónov eur a zmeny systému ďalšieho vzdelávania učiteľov. Do štrajku bolo v jeho úvode zaregistrovaných takmer 12-tisíc učiteľov a vyše 750 škôl z celého Slovenska.

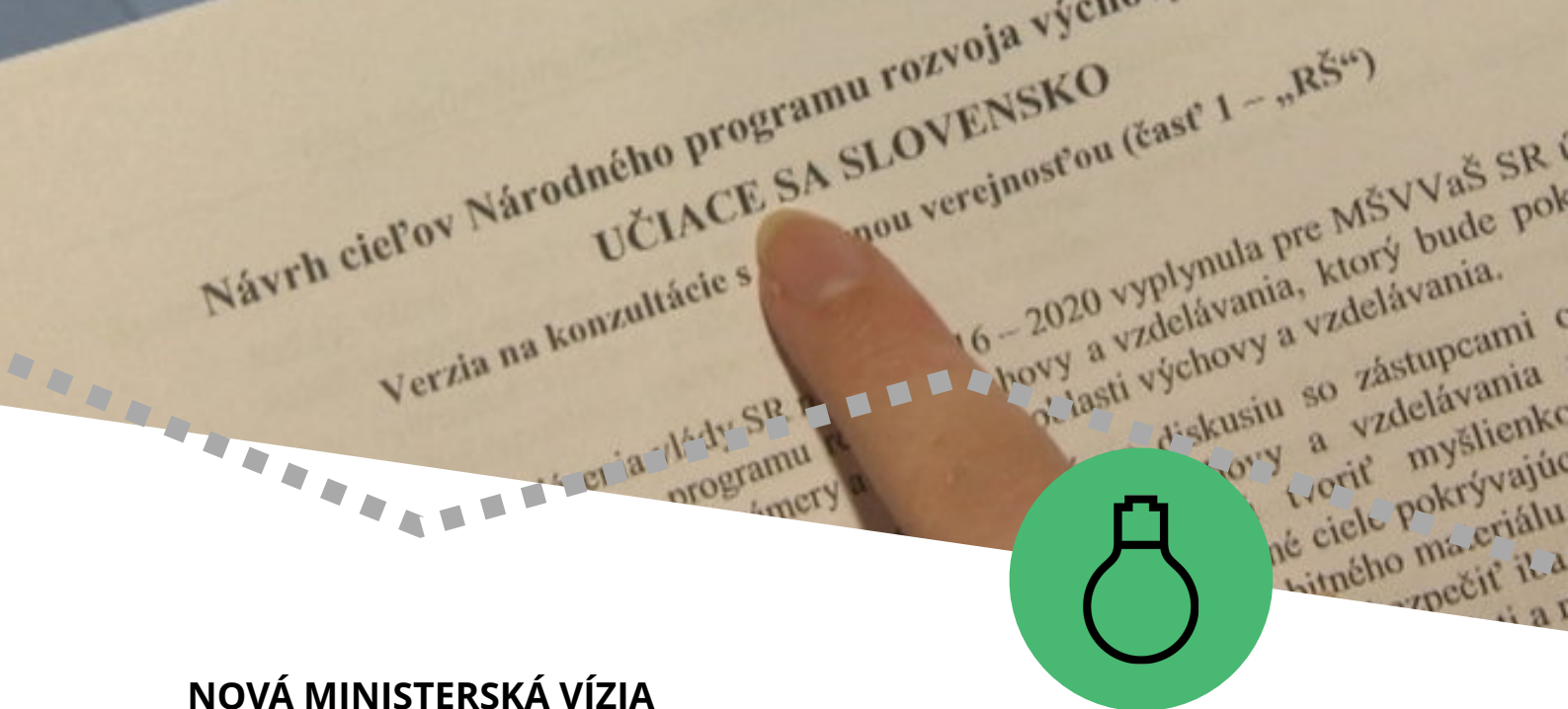
Štrajk podporili desiatky inštitúcií a združení, fakulty viacerých univerzít, skupiny rodičov aj študentov, tisíce občanov aj viaceré známe osobnosti. K štrajku vyhlásenému ISU sa napokon OZPŠaV nepripojil, šéf odborárov **Pavel Ondek** však vo verejnej diskusii aj v rozhovore pre

Denník N uviedol, že požiadavky nespokojných učiteľov sú oprávnené a prekrývajú sa s tými, ktoré majú aj odborári. Predseda vlády **Robert Fico** vyhlásil, že štrajk má predvolebný kontext.

ISU štrajk v polovici februára prerušila a štafetu prevzala novovzniknutá Iniciatíva vysokoškolských učiteľov (IVU) s podporou pôvodných požiadaviek. Zapojení boli vysokoškolskí pedagógovia zo 16 vysokých škôl, vedenia univerzít a fakúlt však k nim zaujali rôzne postoje. V marci padlo rozhodnutie o ukončení ostrého štrajku a opätovnom prechode do štrajkovej pohotovosti.

V čase vrcholiacich učiteľských protestov zrealizovala agentúra 2muse reprezentatívny prieskum verejnej mienky, ktorý poukázal na to, že nízke platy učiteľov podľa verejnosti nie sú najväčším problémom školstva.

Mierne zvýšenie plátov učiteľov priniesla novela zákona, ktorou sa od 1. septembra zvýšili platy pedagogických a odborných zamestnancov o 6%. Nespokojní učitelia požadujúci 25%-tné navýšenie miezd zorganizovali v reakcii na nesplnenie požiadaviek na začiatku slovenského predsedníctva v Rade EÚ protestný pochod, ktorý však kvôli poľovníkom nebolo veľmi vidieť, ani počuť. Úvodom školského roka 2016/2017 spustili učitelia stupňovaný štrajk, ktorý trval približne mesiac.

NOVÁ MINISTERSKÁ VÍZIA

V prvej polovici októbra zverejnilo ministerstvo školstva tézu Národného programu rozvoja výchovy a vzdelávania (NPRVV) pre oblasť regionálneho školstva pod názvom Učiaci sa Slovensko.

„Základným cieľom výchovy a vzdelávania má byť vyvážené napĺňanie potrieb jednotlivca a spoločnosti. Tento cieľ je možné najlepšie dosiahnuť vtedy, ak je v centre vzdelávania učiaci sa (teda dieťa, žiak, študent, vo všeobecnosti človek, ktorý sa učí) a vzdelávací proces sa zameriava na komplexný rozvoj jeho osobnosti a rozvíja jeho jedinečný potenciál,“ píše sa v úvode dokumentu, ktorý vytvoril tím poradcov ministra školstva **Petra Plavčana** (nom. SNS).

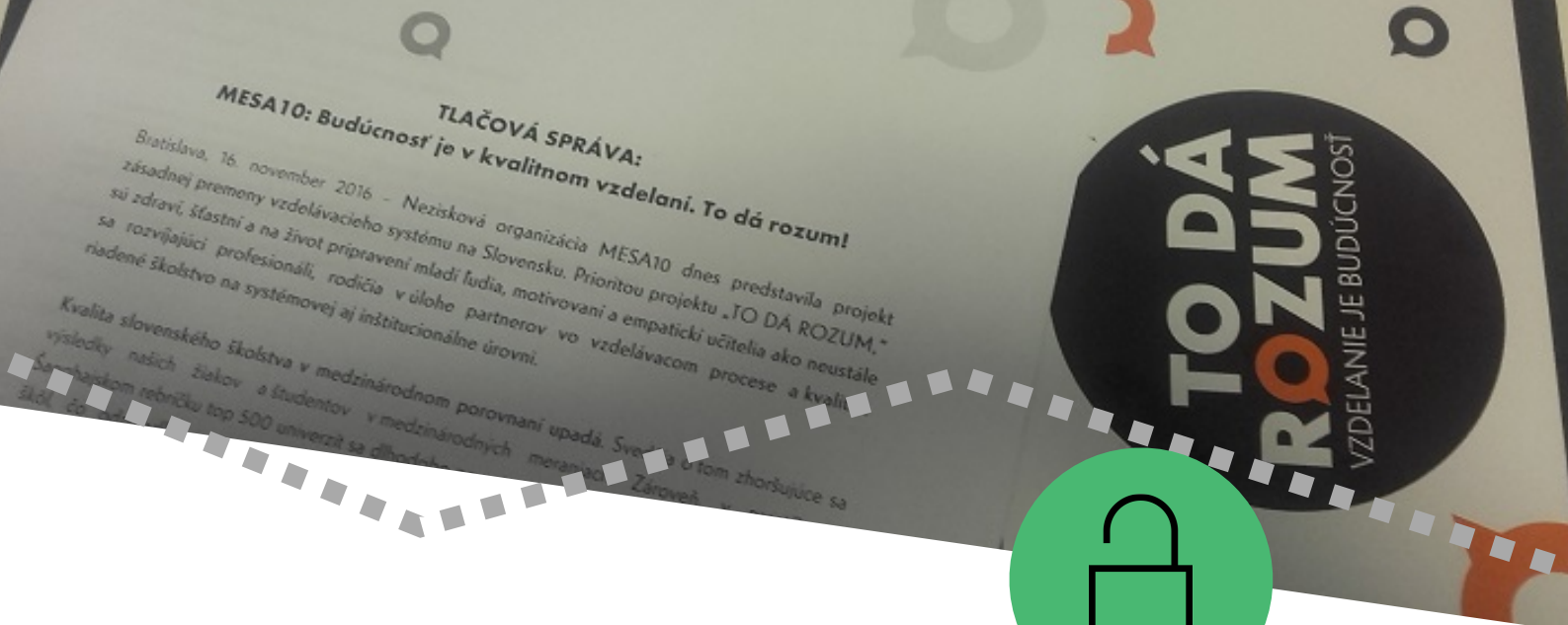
Členkou expertného tímu v tom čase ešte bola aj spoluiniciátorka kampane Chceme vedieť viac **Zuzana Zimenová**. Spolu s ďalšími odborníkmi, ktorí sa na príprave NPRVV podieľali, poskytla TASR rozhovor o NPRVV v sérii diskusií s členmi expertného tímu.

NPRVV pomenúva princípy výchovy a vzdelávania, strategické aj čiastkové ciele v oblastiach predškolského, základného a stredného všeobecného aj odborného vzdelávania, ktoré sa majú dosiahnuť v horizonte desiatich rokov. V prvej fáze sa k zverejneným tézam vyjadrila odborná verejnosť a na základe zozbieranej spätnej väzby sa text rozpracuje o konkrétne opatrenia aj s termínmi ich plnenia. NPRVV má byť predložený na rokovanie vlády a následne do parlamentu v prvom štvrtroku 2017. Prehľadné zhrnutie téz pre oblasť regionálneho školstva zverejnil týždenník TREND.

V kampani Chceme vedieť viac sme zverejnené tézy ocenili, pretože vzdelávanie prezentujú ako celoživotné úsilie, na začiatku ktorého má byť pre všetky deti dostupný kvalitný základ a v prípade potreby im majú pomôcť opatrenia na vyrovnávanie šancí. Všestranný rozvoj jednotlivca sa v nich prepája s potrebami spoločnosti a s formovaním hodnôt a postojov. Dokument popri tzv. formálnom vzdelávaní v školách vyzdvihuje aj zmysluplné učenie sa v neformálnejších prostrediach.

Minister **Peter Plavčan** (nom. SNS) na margo zverejnených cieľov vyhlásil, že na Slovensku musí byť celospoločenská zhoda v tom, že v oblasti vzdelávania a výchovy je potrebná zmena. Dodal, že tézy NPRVV budú po verejnej diskusii a okrúhlych stoloch dopracované a konkretizované o návrhy opatrení. *„Opatrenia budú krátkodobé, strednodobé a dlhodobé. Legislatívnej i ekonomickej povahy. Budeme pripravovať dvojročné plány, v ktorých budú konkrétne úlohy a navrhnuté finančné krytie.“* O tom, ako by mohlo vzdelávanie na základe zverejnených téz o desať rokov na Slovensku vyzeráť, informovali v reportážach aj televízne spravodajstvá.

Zamestnávateľské zväzy tézy NPRVV odmietli a ministerstvo školstva žiadali, aby ich prepracovalo. Dokument podľa nich neponúka jasnú víziu, akých absolventov má školstvo produkovať, a nerieši potreby trhu práce. *„Principiálne ho považujeme za nekonceptný a nesystémový a v tomto stave ho nevieme podporiť,“* povedal na margo téz viceprezident Zväzu automobilového priemyslu **Július Hron**.

Pár dní po schválení dlhodobého zámeru rozvoja vysokých škôl vládou ministerstvo školstva zverejnilo druhú časť téz NPRVV pre oblasť vysokého školstva. Dokument pomenúva východiská pre reformu vysokoškolského vzdelávania a formuluje návrh strategických a čiastkových cieľov na ďalšiu odbornú diskusiu.

ODHAĽOVANIE MÝTOV O SLOVENSKOM ŠKOLSTVE

Projekt zmeny vzdelávacieho systému predstavila aj mimovládna organizácia MESA 10, a to pod názvom To dá rozum.

Viacročná iniciatíva bola odštartovaná predstavením vízie vzdelávania v roku 2040 a plánu výskumných a analytických aktivít na najbližšie obdobie. Expertný tím, ktorý sa projektu bude najbližšie tri roky venovať, podľa prezidenta MESA 10 a exministra financií **Ivana Mikloša** nechce iba opravovať súčasný stav vzdelávania, ale vidí potrebu zásadnej premeny celého systému.

Iniciátori projekt odštartovali zverejnením výberu rozšírených mýtov o slovenských školách a vzdelávaní, ktoré brzdia potrebné reformy v tejto oblasti. Zo zistení prieskumu o mýtoch vyplynulo, že ľudia na Slovensku sú najčastejšie presvedčení, že za socializmu boli naše školy lepšie, mladí ľudia sa dnes dobre vyznajú vo financiách, učitelia pracujú málo v porovnaní s inými povolaniami alebo že verejné vysoké školy sú kvalitnejšie ako súkromné.

Podrobnejšie sa jednotlivým mýtom analytici tímu To dá rozum venujú v pravidelne uverejňovaných príspevkoch na blogu projektu.

Ak sa víziu podarí naplniť, vzdelávanie by mohlo prebiehať aj tak, ako ho členovia tímu opisujú v príbehoch Borisa a Lucie. O tom, v čom je vízia iná oproti doterajším snahám o reformu školstva a o tom, či je reálne uskutočniteľná, ak ju zatiaľ nezastrešujú politické subjekty, diskutovali v RTVS riaditeľka projektu **Renáta Králiková** a člen analytického tímu a zároveň spoluiniciátor kampane Chceme vedieť viac **Peter Drál**.

**Atlas predstav
o budúcnosti vzdelávania
na Slovensku**

<http://atlas.chcemevedietviac.sk>

Objednajte si doručenie výtlačku Atlasu predstáv o budúcnosti vzdelávania na Slovensku!

SÉRIA OKRÚHLÝCH STOLOV

V kampani Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku sme od jej začiatku chceli dosiahnuť, **aby sa dostupnosť kvalitného vzdelávania pre všetky deti stala kľúčovou súčasťou verejných diskusií o vzdelávaní.** Aj preto sme zorganizovali okrúhle stoly pre odborníkov z oblasti vzdelávania, predstaviteľov politických strán, ale aj učiteľov či rodičov.

Prvý okrúhly stôl bol venovaný napĺňaniu potrieb detí v oblasti rannej starostlivosti, predškolského a základného vzdelávania. Naše pozvanie do tejto diskusie prijali zástupcovia vybraných politických strán a viacerí experti. Podkladom pre debatu bol pozičný dokument, o priebehu diskusie sme informovali správou, ktorá zhrnula, na čom sa účastníci okrúhleho stola zhodli a o čom je potrebné naďalej diskutovať.

Téme budúcnosti stredného všeobecného a odborného vzdelávania sme sa venovali v rámci diskusie pri druhom okrúhlym stole, ktorý sme zorganizovali pre odborníkov a politikov vo februári. Podkladom bol pozičný dokument o príprave na svet práce, na základe ktorého sme diskutovali o vhodných opatreniach, ktoré uľahčia prechod žiakov zo základných na stredné školy, o nastavení všeobecného a odborného prúdu vzdelávania podľa záujmov mladých ľudí aj potrieb trhu práce, o potrebných zmenách v nastavení duálneho modelu odborného vzdelávania a prípravy, ako aj o prepojení stredoškolského vzdelávania na kvalifikačné požiadavky rôznych profesií. Aj z tejto diskusie sme zverejnili správu.

Výstupy kampane Chceme vedieť viac, ktoré vzišli z okrúhlych stolov i z mapovania predstav verejnosti o budúcnosti vzdelávania, boli prezentované aj na rokovaníach s predstaviteľmi rezortu školstva v apríli. Zdôrazňujú v prvom rade potreby detí a mladých ľudí, ktoré má vízia vzdelávania a z nej vyplývajúce nastavenie vzdelávacieho systému zohľadňovať.

Pri treťom okrúhlym stole zorganizovanom v rámci kampane počas roka 2016 sme s poslancami parlamentu, zástupcami rezortu školstva, odborníkmi v oblasti vzdelávania, učiteľmi a rodičmi diskutovali o tom, ako by mala vyzeráť vzdelávacia vízia pre Slovensko. Podkladom do diskusie bol pozičný dokument, ktorý stavia deti a ich rozmanité vzdelávacie potreby do centra pozornosti a až od nich odvíja nastavenie celého systému vzdelávania. Na základe správy z tretej diskusie za okrúhlym stolom sme text vzdelávacej vízie doplnili a ponúkli sme ju do verejnej diskusie v súvislosti s prípravou NPRVV.

V sérii diskusií za okrúhlym stolom sme pokračovali aj v novembri, kedy sme na pôde NR SR spolu s poslancami parlamentu, odborníkmi na vzdelávanie i verejnú správu, zástupcami samospráv, profesijných združení a odborov diskutovali o regulácii, riadení a prerozdelení kompetencií v školstve. Cieľom bolo pomenovať východiská, princípy a parametre riadenia funkčného, kvalitného a efektívneho vzdelávacieho systému na všetkých úrovniach. Po pozičnom dokumente k danej téme s opisom súčasného stavu a s otvorenými otázkami o optimálnom usporiadaní nasledovala aj tentoraz správa z diskusie.

kategória Vzdelávanie

NOVÉ OCENENIE A NOVÉ ČLENSTVO PRE NOVÉ ŠKOLSTVO

V apríli prezentovali pred hodnotiacou komisiou Nadácie Orange svoje aktivity organizácie nominované na 7. ročník Ceny Nadácie Orange.

Občianske združenie Nové školstvo nominované „za aktívne včlenenie témy vzdelávania do centra verejného záujmu“ prezentovalo výstupy kampane Chceme vedieť viac o budúcnosti vzdelávania na Slovensku. Udeľovanie cien v kategóriách sociálna inklúzia, komunitný rozvoj a vzdelávanie prebehlo v posledný májový večer v priestoroch bratislavskej Starej tržnice. Nové školstvo si napokon prevzalo ocenenie za 2. miesto v kategórii Vzdelávanie.

Na sklonku apríla prijala Koalícia pre deti za svojich nových členov Centrum pre výskum etnicity a kultúry (CVEK) a občianske združenie Nové školstvo, ktoré realizuje kampaň Chceme vedieť viac od januára 2014. Poslaním Koalície pre deti je presadzovanie, obhajovanie a napĺňanie práv, potrieb a záujmov detí v zmysle Dohovoru o právach dieťaťa a jeho opčných protokolov.

